

Indirecte lozingen kun je alleen samen aanpakken

Op 24 juni 2026 in Wageningen

Indirecte lozingen kun je alleen samen aanpakken. Die conclusie kun je trekken op basis van een goed bezochte, tweede netwerkbijeenkomst waar de hele keten in beeld werd gebracht. Het begint allemaal met inzicht in en begrip voor elkaars werkelijkheid.

Grip krijgen op indirecte lozingen lijkt een enorme opgave en vraagt kennis, kunde en samenwerking. Daarom organiseerden STOWA en Omgevingsdienst NL samen de tweede netwerkbijeenkomst van Grip op indirecte lozingen: de keten in beeld. Rode draad van de dag was begrip voor elkaars rollen en taken in de praktijk en verbinding maken.

[> Bekijk alle presentaties en posters van deze dag](#)

Deelname en aanwezigheid

Ondanks een ov-staking en heel warm weer waren meer dan honderd geïnteresseerden aanwezig. De samenstelling van de aanwezigen toonde de breedte van het onderwerp:

waterschappers, omgevingsdiensten, Rijkswaterstaat, provincies en vertegenwoordigers van het Rijk, gemeenten, bedrijfsleven en industrie aangevuld met geïnteresseerden van adviesbureaus.

Samen moeten we het doen

Bert Palsma (STOWA) en Jan Fokkens (Omgevingsdienst NL) openden de dag met een belangrijke oproep: indirecte lozingen aanpakken moeten we hoe dan ook samen doen! De samenwerking tussen omgevingsdiensten en waterschappen en Rijkswaterstaat is essentieel om grip te krijgen op indirecte lozingen in de uitvoering!

Wetgeving en landelijke aanpak indirecte lozingen

Emma Smits (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) beet de spits af in een korte presentatie over ontwikkelingen op landelijk niveau. Vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) Impuls wordt onder meer samen met de Unie van Waterschappen gewerkt aan de Afvalwaterketen KRW-proof. In dat kader worden er emissieanalyses uitgevoerd bij alle rioolwaterzuiveringen (rwzi's). De eindrapportage van die analyses wordt begin 2027 verwacht. Uitgangspunten zijn om dat conform de wet, uniform, herleidbaar en herhaalbaar uit te voeren. Hiervoor wordt een Handreiking Emissieanalyse rwzi's opgesteld met antwoorden op veel voorkomende vragen. Bijvoorbeeld hoe je om kunt gaan met afwegingsruimte uit het handboek. Op basis van de inzichten uit de emissieanalyses wordt ingezet op een aantal handelingsperspectieven: Productenbeleid, Huishoudens/instromend water, Indirecte Lozingen en Zuiveringsstappen.

Peter de Putter gaf inzicht in indirecte lozingen, rollen, taken en bevoegdheden in de omgevingswet. Het was duidelijk dat dit nu voor de meeste aanwezigen een stuk duidelijker was dan tijdens de vorige editie van het symposium Grip op indirecte lozingen. Een van de deelnemers deelde voor de tweede keer op rij zijn zorgen over de verankering van lozingen per as (afvalstoffen die over de weg in een tankwagen vervoerd worden) op de rwzi in de wetgeving.

Een reis door de keten van Indirecte lozingen

In zeven presentaties werden de deelnemers stroomopwaarts meegenomen in de keten van indirecte lozingen:

- Hoe krijg je met non-target- en bibliotheekscreening* grip op de meest problematische stoffen uit de mogelijk 15.000 stoffen die in afvalwater zitten? En hoe vind je de bron? Niels Lenting (HDSR) vertelt over inzicht in problematische bronnen vanuit het ontvangend oppervlaktewater van rwzi-effluent.
- Stel dat je als waterschap je zuiveringsslib niet meer kwijt kunt door een plotse verontreiniging in het riool? Wat doe je dan? En wie neemt welke rol op zich als blijkt dat het gaat om een illegale lozing uit een cocaïnewasserij? Milan Kant van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) vertelt over de immense impact van een illegale lozing op de zuivering.
- Hoe handhaaf je bij een bedrijf dat zelf de bron van afwijkende metingen niet kent? Milco Agterberg van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) geeft inzicht in een casus waar bij de afvalwatermonitoring van de gemeenschappelijke meetdienst in de provincie (waardevolle samenwerking!) een afwijkende zink- en pH-waarde is aangetroffen.

* **Non-target screening** is een brede analyse (meestal met hoge-resolutie-massaspectrometrie) waarbij zonder vooraf bepaalde stoffenlijst alle signalen in een monster worden gemeten om onbekende stoffen op te sporen, terwijl **bibliotheekscreening** de gemeten stoffen identificeert door hun spectra te vergelijken met een database van bekende referentiespectra.

- Waar begin je als je als omgevingsdienst de opdracht krijgt provinciale en gemeentelijke vergunningen KRW-proof te maken? Jaap Lemmers van de Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) en zijn collega's zijn gewoon gestart en hebben aan de hand van een beslisboom geprioriteerd.
- Welke haakjes hebben gemeenten in hun omgevingsplan om regels te stellen voor indirecte lozingen? Lizzy Augustinus van juridisch adviesbureau FLO legal laat zien hoe verschillende bouwstenen zijn uitgewerkt waarmee gemeenten lokaal beleid voor indirecte lozingen kunnen opnemen in hun omgevingsplan.
- Wat is de praktijkervaring van de industrie bij aangescherpte lozingseisen voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)? Anniek Cruijsberg geeft een belangrijk en waardevol inzicht in hoe een chemisch bedrijf een extra zuiveringsstap heeft ingezet om hun ZZS-emissie terug te dringen. De goede, open samenwerking met, en duidelijkheid geboden door, het bevoegd gezag was hierbij de sleutel.
- Colette Beukman sluit de reeks presentaties af en laat zien hoe VNO-NCW MKB Nederland probeert de leden te bereiken over het belang van schoon water.

Postermarkt

Er gebeurt ook van alles op het gebied van kennisontwikkeling: tijdens de postermarkt was er ruimte om met 14 initiatiefnemers in gesprek te gaan over uiteenlopende projecten en instrumenten. Van een gemeenschappelijke kennisbank indirecte lozingen tot het opstellen van fingerprints om stoffen aan bronnen te linken, en andersom, tot slim meten en bemonsteren. Bekijk de posters [hier](#). De contactgegevens staan op de posters vermeld. U kunt ook contact opnemen met gripopindirectelozingen@stowa.nl.

Werksessies: in gesprek over actuele vraagstukken

Na de lunch werkten deelnemers in vijf werksessies aan het concretiseren van kennisvragen rond verschillende thema's:

A. VNO-NCW/MKB-NL Self Assessment indirecte lozingen

In deze werksessie vonden deelnemers elkaar in het inzicht dat de KRW geen directe lozingseisen stelt aan bedrijven, maar wel omgevingswaarden voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Die waterkwaliteit bepaalt indirect hoeveel lozingsruimte een bedrijf heeft. Zit er bijvoorbeeld al te veel zink of kobalt in het ontvangende water, dan kan de ruimte voor die stoffen beperkt worden. Het Self Assessment, waarin alle 745 factsheets van de KRW-oppervlaktewaterlichamen zijn verwerkt, maakt het voor bedrijven eenvoudig om snel te bepalen of zij een 'KRW-probleem' hebben met een van de 42 nog problematische stoffen, en of actie nodig is. Ook voor overheden is dit waardevol, omdat per bedrijfstak (22 sectoren) inzichtelijk is welke KRW-stoffen daar potentieel kunnen voorkomen.

De uitdaging ligt nu in het stimuleren van bedrijven om hun eigen afvalwater en bemonsteren en te analyseren ('meten is weten'), het uitvoeren van ten minste de snelle KRW-scan uit het 'self assessment', en het samenwerken tussen overheden, bedrijven en branches om de emissies daadwerkelijk terug te dringen.

B. Meten, monitoring en bemonstering

De aanwezigen waren het eens: een goed meetplan is essentieel. Hierbij speelt kennis over lozingswijze, stofgedrag, de werking van het rioolstelsel en de locatie van het monsterpunt een cruciale rol: Deze factoren bepalen welke bemonsteringsmethode (steek-, verzamel-, inline of continue bemonstering) het meest geschikt is voor betrouwbare analyses.

Het verkrijgen van een integraal beeld van de waterketen blijft een uitdaging omdat verschillende partijen en bevoegde gezagen elk een deel van de keten beheert.

C. Fingerprinting bronnen en stoffen naar het riool

Er wordt vanuit diverse organisaties in verschillende landelijke databases al flink wat data verzameld (Z-info, Emissieregistratie, WebIS Meet). Deze data analyseren levert, samen met de resultaten van diverse grootschalige pilots op indirecte lozingen, waardevolle informatie op. Zo hoeft niet iedere organisatie dit zelfstandig uit te zoeken. Dit kunnen we vangen in branchebladen. Maar ook de ZZS Navigator zou uitgebreid kunnen worden met KRW stoffen zodat vergunningverleners en toezichthouders snel inzicht krijgen in welke KRW probleemstoffen mogelijk vrijkomen bij specifieke industriële processen en bedrijfstakken. De uitdaging is om data slim te delen tussen

bevoegde gezagen zonder tegen ICT-technische, juridische en AVG-achtige barrières aan te lopen. Ook worden de verschillende databases nog niet door iedereen op dezelfde manier gevuld: een gemiste kans!

D. Samenwerken op operationeel gebied: Hoe kunnen we elkaar helpen?

Veel partijen delen dezelfde problemen. Er is grote behoefte om data te delen. Dat is een vraagstuk dat de komende jaren aandacht zal vergen. Een aantal problemen blijft liggen omdat soms eigenaarschap ontbreekt. Samenwerken zou een basistaak moeten zijn in de werkvoorraad (in plaats van het ernaast proberen te doen).

De uitdaging is om toch alle partijen aan tafel te krijgen. Het kan helpen om 'het gesprek te voeren zonder de bevoegd-gezag-pet'. Partijen moeten soms meer uit hun eigen hokje komen en zien en begrijpen wat de ander nodig heeft en waarom.

E. Impactgericht handelen bij PFAS-casussen met afvalverwerkers

De werksessie richtte zich op actuele PFAS-casussen en op de vraag hoe je van meten over gaat op handelen.

Het heeft absoluut meerwaarde om met mensen van verschillende achtergronden en regio's samen actuele casussen te doorgronden. Het was ook waardevol dat de casussen zich op verschillende niveaus op impactladder bevonden. Van casussen waar alleen nog gemeten werd naar al verder gevorderde casussen waar men ook al bezig was met handelen. De werkvorm werkte goed om uitdagingen naar boven te krijgen en met de groep een eerste stap richting oplossingen te definiëren. Het blijft een zoektocht om vooruit te komen. Maar uit een verder gevorderde casus bleek dat aanhoudende druk heeft geleid tot zowel korte termijn en lange termijn maatregelen.

Om te komen van meten tot handelen zijn er nog een hoop uitdagingen: bestuurlijke gevoeligheid, maatschappelijke en regionale belang van afvalverwerkers, ontbreken van duidelijke kaders, de vraag welke maatregelen die van bedrijf vraagt realistisch zijn. We zien dat bij PFAS een politieke lading mee speelt en daarom wordt er soms afgeweken van de reguliere aanpak (volgens ZZS methodiek). Overige uitdagingen: hoe omgaan met historische vervuiling en mogelijk verplaatsen van probleem naar andere verwerker als er regionaal opgetreden wordt.

Conclusie en vervolg

Tijdens de plenaire afsluiting stonden twee wensen van deelnemers aan STOWA en Omgevingsdienst NL centraal:

- Het faciliteren van data delen.
- Het betrekken van gemeenten.

Deze onderwerpen stonden al op de planning. We gaan hier nu concreet mee aan de slag.

Deelnemers zijn echt gemotiveerd om hun regionale partneroverheden op te zoeken en de samenwerking in de regio te intensiveren.

We kunnen concluderen dat de netwerkdag een succes was. Gedurende de hele dag ging men levendig met elkaar in gesprek. Het bleek een uitdaging om deelnemers voor de plenaire programmaonderdelen uit hun gesprekken tijdens de postermarkt en pauzes los te weken. Maar ook inhoudelijk bood de dag veel waarde. Na afloop gaven deelnemers aan dat de presentaties, posters en werksessies inzicht en inspiratie boden.

Nu is het zaak om de handschoen op te pakken en de nieuwe inzichten in actie om te zetten.

Meedoen?

Deel je feedback, ideeën en initiatieven via gripopindirectelozingen@stowa.nl.